

Editorial

“Crossing Boundaries in Culture and Communication”, the journal of the Department of Foreign Languages of the Romanian-American University in Bucharest, is a professional publication meant to bring together the preoccupations and contributions of those interested in human communication and cultural phenomena in the global context: foreign language educators, academic researchers, journalists and other specialists, from schools, universities or alternative areas of humanistic approach around this country and abroad.

The 11th international conference with the same name facilitated the issuing of this journal. The articles published here represent a selection of the Conference presentations; they reflect a variety of perspectives and innovative ideas on topics such as (applied) linguistics, FLT, literary and cultural studies, providing opportunities for professional development and research.

The editorial board considers that the personal contributions included in this issue as well as in the next ones, come in support of multilingualism and multiculturalism due to their variety of topics and linguistic diversity. This would be, in fact, the challenge we are faced with: to put forth a journal which, in spite of its heterogeneous blend, should serve the goal of gathering under its covers the results of the pursuits and concerns of those interested in the ongoing development of culture and in the interpersonal communication which have been subject to various mutations as an effect of an ever-changing globalized world. This unity in diversity should be achieved by connections established within and among a variety of fields which often blend into each other, proving the interdisciplinarity of modern research: education, teaching, literature, media etc. which also allow complementary approaches in linguistics, rhetoric, sociology etc.

The present issue includes three sections: cultural studies and literature, linguistics and foreign language teaching. All the contributions published here share their authors' ideas in what we hope to become a large cross-boundaries “forum” of communication, debate and mutual cultural interests.

As we don't want to reveal too much right from the beginning, and in the hope that we have stirred your curiosity, we are inviting you to discover the universe the authors have shaped and described, the view upon life that they are imagining, which might be considered, in fact, the overall desideratum of our Journal.

Thanking all contributors, the editorial board welcomes your presence in this volume and invites the interested ones to unravel the various topics which put forward the concerns and the findings of a challenging professional community.

◆ LINGUISTICS ◆

Auzite în RATB. Strategii ale umorului în conversațiile din mijloacele de transport în comun

Andreea-Nicoleta SOARE

Universitatea București

Abstract

Umorul este un fenomen nelipsit din viața românilor, fie că este prezent la nivel conversațional, fie că este întâlnit în comunicarea mediată de Internet. Văzut de unii cercetători și ca un mecanism de apărare împotriva unor momente dificile (Meyer, 1997, Plester, 2009, Stanca, Gomoescu, 2020) umorul poate fi întâlnit în conversație atât pe stradă, cât și în școli, spitale, instituții guvernamentale sau chiar în mijloacele de transport în comun. Studiul de față are ca obiectiv analizarea strategiilor umorului din conversațiile din mijloacele de transport în comun din București (RATB/STSB), culese de către persoanele care au călătorit pe străzile Capitalei cu autobuze, troleibuze sau tramvaie și care au surprins replici sau povești amuzante și le-au transmis, ulterior, către o pagină de Facebook dedicată acestora. Glumele vor fi împărțite pe categorii în funcție de temele cele mai des întâlnite: confruntarea dintre generații, confruntarea dintre călători și confruntarea dintre controlorii mijloacelor de transport în comun și pasageri. Voi utiliza în analiza conversațiilor umoristice conceptele de scenarii opuse, țință și situație (resurse/knowledge resources) – dezvoltate de Victor Raskin și Salvatore Attardo – pentru o mai bună înțelegere a producerii umorului. Printre strategiile umorului asupra observate în aceste texte se numără: hiperînțelegerea, comparațiile exagerate, aluzia și absurdul, la nivel macro-textual, și jocurile de cuvinte, la nivelul micro-textual.

Cuvinte cheie

umor, glume, autobuz, lingvistică, facebook.

1. Introducere

Umorul este un fenomen complex, fără o definiție clară unanim acceptată de către cercetătorii din domeniul lingvistic, filosofic sau psihologic, deși acestor domenii le aparțin cele mai multe studii care-l vizează. Primul care a vorbit despre umor a fost Quintilian, în *Instituto Oratoria*, conceptul nefiindu-le străin, însă, nici lui Platon și Aristotel sau, mai târziu, lui Cicero. Cu toate acestea, văzut inițial ca un fenomen negativ sau un comportament malițios care ar

trebuie menținut sub control (Platon), umorul a devenit cunoscut cu sensul pe care îl cunoaștem astăzi abia în secolul al XVIII-lea, întrucât studiile anterioare aveau drept preocupări mai degrabă râsul și comedia, decât umorul. În zilele noastre și în tumultul preocupărilor cotidiene, umorul a devenit și un element care reduce stresul în situații tensionate sau animă atmosfera în contexte anoste. Călătoriile cu mijloacele de transport în comun pot fi atât stresante – din cauza traficului și a presiunii timpului – cât și anoste, tocmai de aceea surprinderea conversațiilor umoristice din autobuzele, tramvaiele și troleibuzele din București a devenit o activitate amuzantă pentru pasageri, întrucât întrerupe desfășurarea normală a călătoriei și destinde atmosfera. Multitudinea textelor amuzante a dus la crearea unei platforme pe care să fie prezentate, textual și vizual, toate aceste conversații. Această platformă este pagina de Facebook „Auzite în RATB”. Aprecierea textelor, demonstrată prin popularizarea platformei, reprezintă și rezultatul unei experiențe comune împărtășite de autorii textelor (pasagerii) și următorii paginii respective, și ei martori, la un moment dat, ai unor situații similare în călătoriile lor cu transportul în comun. Textele sunt reprezentate fie de remarci, fie de întrebări și răspunsuri în care observăm un umor spontan, de cele mai multe ori produs de o incongruență între firescul răspunsurilor într-un context în care sunt impuse anumite norme sociale și răspunsuri care anulează seriozitatea sau normalitatea.

2. Aspecte teoretice

Umorele este, potrivit lui Hay, „orice locutorul intenționează să fie amuzant” (Hay, 2001:56). Există trei teorii principale ale umorului, dezvoltate de-a lungul timpului: teoria superiorității, teoria eliberării și a rezolvării și teoria incongruenței. Relevantă studiului de față este teoria incongruenței, care a fost dezvoltată și promovată – din punct de vedere lingvistic – de către Victor Raskin și Salvatore Attardo. Cei doi autori au scris Semantic Script Theory of Humour (SSTH) și General Theory of Verbal Humor (GTVH), care au vizat umorul din glume, însă care pot fi aplicate și umorului conversațional (vezi Argiris și Tsakona, 2005) și umorului convențional (prezent în texte literare, jurnalistice, de publicitate etc.).

Prin SSTH (1985), Victor Raskin susține că o glumă este bine realizată dacă suprapune două planuri total distincte având drept opoziții lucruri comune precum: *bine-rău*, *viață-moarte*, *obscen-nonobscen*, *bogat-sărac*, *poziție socială înaltă-joasă*. După o analiză a 32 de glume, Raskin propune o listă de trei scenarii opuse pe baza cărora se formează gluma: *actual-nonactual*, *normal-anormal*, *posibil-imposibil* (Attardo,